

רכבות ליליפוטיות

דורית פוקס, רכזת הקליטה של צוקי רוויה, היתה על הקו. "מחר בארבע." הודיעה לי ואפילו לא הזדהתה. אולי דמינה לה אותי יושבת בחוסר סבלנות מול הטלפון, וסופרת דקות. דווקא ישבתי מול הטלוויזיה, כל שעות היום, ודקות לא ספרתי, אבל זיהיתי אותה, כי על הקיר שאליו חיברה ניצה את הטלפון, היו מספרים ושמות רשומים בערבוביה, 'צוקי רוויה' נכתב בשחור, וכשעניתי לטלפון הזדקרו האותיות לעומתי. הקשר בינינו, בין דורית לביני, נמשך תקופה ארוכה. חצי שנה קודם ניצה נהרגה.

הבית הלך וסגר עלי, ואני רציתי לברוח מכל מה שהוא שדרות: מהקרבה הצפופה. מחורשת אבנים ושורת הברושים של בית הקברות, מאימת המתים והצדיקים.

סקרנות מוחרה ממלאת אותי ואני מודיעה שאגיע. מחר, אחותי, יעלה המסך מעל הנפשות הפועלות של צוקי רוויה. שם ילהט קולם ויהרוד ברחבי הנגב. הדהוד מגבעה לגבעה - ככה נשמע לי - יוסיף נופך לסיפור.

אמא תמיד תיקנה. כשדוד אליהו מת בתאונת עישון - כך אשתו קראה לשנות העישון הארוכות שלו - שבסופן קיבל סרטן ריאות, היא אמרה: נפטרה. ואבא הוסיף: הלך לעולמו. בין אם זה נפטר או הסתלק, או הלך לעולמו, ניצה פתרה לנו את הבעיה: היא נהרגה.

ניצה היא התאומה שלי. עדיין. שתינו שרדנו את הדרך הקשה לרחם של אמא. מין מצב מהופך של תיבת נוח: זוגות זוגות של זרעונים שנהדפו החוצה. אנחנו השתרשנו היטב ברחם של אמא וסירבנו להחליף את מיננו, למרות התפילות של אבא. הספרים של אמא שעסקו בפוריות הוחלפו בספרי-תאומים שבהם נפרשות תיאוריות שונות ומשונות. וכדרכן של תיאוריות, היו מסקנות הפוכות בדיוק: שלום מוחלט בין התאומים או מלחמה ביניהם.

"אבל אתן שברתן את כל הכללים." אמא היתה מחייבת בסיפוק ומוסיפה: "הרופא צחק עלי, אבל אני יודעת ששתיכן יצאתן ביחד, יד ביד"

היינו הפכיות, ומעולם לא רבנו. רשימה חלקית של הכינויים שניתנו לנו: הרוח והחומה, הטכניקה והשלומיאליות, הכוח והמוח, הענן והמאיידי.

ניצה היתה "טכנית", טרנזיסטור מהמחסן של סבא עשה אותה מאושרת, ולא פחות מזה, מכסה מנוע פתוח, ששכן אומלל אחד השאיר פעם, והלך להביא מים לרדיאטור וכשחזר - כבר לא היה רדיאטור.

אני אהבתי לקרוא. מילים סבבו אותי, הייתי חלק מהן. בשיעורים הטכניים, קדרות, מלאכה, מעבדה, הייתי יושבת כפותה מפחד. גם

ניסיונות המורים לשדל אותי להשתתף בהם חזלו לאחר שהרסתי מכשירים, בדים, כלי חרס.

קל לדמיין: אני: ענוגת מראה, שיער ארוך נשמט על גבי, עיני מעורפלות ואצבעותי, אצבעותי הארוכות אוהזות ב'תבונה ורגישות'. קל ויפה לדמיין אותי יושבה בקרחת של יער, כשמסביבי מתרוצצת לה תאומתי.

וקל לשקר. ניצה, גרמית, קצרה, ציפורניה כסוסות, ענני פיה מאחוריה, מתקנת את הטרנטה שלה.

הלוואי ואפשר היה לשקר. הרוחנית והכוחנית. הענוגה והמחוספסת. אבל אני נמוכה, שערי גזוז דווקא. דודה ז'קלין, במבטא פריזאי מודגש: "לעצמות שלך יפה קצרה" שזה אומר שאין לי עצמות לחיים. ואני כסוסת ציפורניים, ואצבעותי לא קצרות, אבל הבינוניות שלהן דווקא מקצרת אותן. וניצה - מלאך בסרבל עבודה. ציפורניים מלוכלכות, מחודדות אצבעות ארוכות, שיער מתנופף ומבט חולמני: הו רדיאטור, הו קרבורטור, הו רצועת טיימינג.

את האמת, את האמת אני רוצה: יושבה הייתי בחורש צעיר, קוראת את 'מיכאל קולהאס' דווקא.

ניצה אהבה את קולהאס, וזה היה הסיפור היחיד שהסכימה לדבר עליו, כי: "אני לא מבינה מה יש לדבר כל כך הרבה על ספר. קראת, אז צריך גם לטחון?"

"קולהאס", פסקה, "היה בסדר גמור." התוכחתי איתה: "הוא הרס את כל המשפחה שלו."

"הצדק מוחלט." אמרה ניצה וחתמה עניין. שם, "ביער", פנטזנו מהפכות. שדרות כמדינה אנרכית, קטנה, מנותקת מישראל.

פרט לקולהאס ועוד אי אלו ספרים שנכללו בלימודים, ניצה לא קראה ספרים, עקרונית. לא היה לה מרחב קריאה, האותיות סגרו עליה. "אצלך טולסטוי", היתה אומרת בחיקוי של מבטא רוסי "כמו שאצלי קרבורטור."

חדרנו הכיל מיטות, ספרייה קטנה, וארון ברזל ישן שהכיל את כל מה שניצה הזדקקה לו: ברגים, מסמרים, פטישים מסוגים שונים, סט בוקסות, מפתחות שוודיים. מילים של עבודה שמעלות בי זיכרון דהוי.

ניצה נשאבה לכל כיוון. תמיד בפעולה. מזוודת, מגרזת, מתניעה. "צריכים לצאת מפה", היתה אומרת לי. בעצם, היא זו שיצרה את הקשר עם צוקי רוויה.

"ישוב חדש בנגב", הקראתי לה מעלון השבת שחילקו בבית הכנסת. "בקושי מסתדרים עם שדרות. למה להקים עוד מקום?" שאלה

הוסיפה בהתלהבות:
"נתקשר אליהם."

ניצה דיברה איתם, שלחה גרפולוגיה, ואף הוסיפה לי משפט שיצמרד:
"אני ואת אותו דבר. אני שולחת במקומך, הם לא יידעו."
הרבה ידעה ניצה ורק לפחד לא.
לא היה לה חוש לפחד, היא לא הריחה או טעמה פחד, מכל סוג שהוא:
פחד מיסטי, פחד מאנשים, מתאונות. פחד מהפחד עצמו.
"שדה", קראה לה סבתא. והחמיאה לאבא: "זאתי שוה עשר בנים."

הנה אני זוכרת: אני ניצה בטיול לגולן. צומת יהודיה, שתיים בצהריים,
שמש רעה, ואיש לא עוצר.
"אם אי פעם מישוהו מת כאן, זה בטח היה מרעב." ניצה צוחקת. הלבה
מאדה את עצמה, והאוויר מלהט, מכוה. נהג משאית עוצר, ניצה
- לעלות, מהר, חם. הנהג אומר, במין הכרת מוסר: "אני ערבי" ניצה
מחייכת:

"אם נגזר עלי למות, אז לפחות לא בחום. ברצח לאומני מכירים, במוות
מחום לא. ועולים ונוסעים.
דווקא בטרמפים היא לא נהרגה. כשהרדעו לנו קיוויתי שקיפחה את
חייה בטרמפ. לקח לפני המוות, לפחות זה.
כשהיה צורך, ניצה גילתה חולמנות יפה יפה. היא מיקמה אותנו בצוקי
רוויה, ופתחה לה מוסך קטן. לי בנתה שולחן וקרעו חלון מול גבעות
קירחות. נתפסה בה המחשבה ששם זה כל מה שצריך כדי לכתוב.

בבוקר ניצה נכנסה למכונית ונסעה. דקה קודם לכן, העיר אותי רחש
הבוקר שלה: פתיחת הארץ, השתהות של רגע, התלבשות.
ניצה אמרה, בלי להבחין שאני ערה: "בוקר", בגרסה המקוצרת שלה,
וגם: "תתקשרי לדורית. אני בירושלים. אחזור בערב."
אחר כך דילגה במדרגות, שתיים-שתיים, התניעה ונסעה. בחזרה,
בידידות, לחצה כרגיל על הבלם. "לעולם אל תלחצי לחיצה ארוכה,
תפמפמי" היתה אומרת, "זה גומר על הברקסים." הפעם, הבלמים לא
נענו לה.

הדרך לצוקי רוויה ממחישה לי שאנשים אינם נוהגים ביושר עם
מילים. צוקים לא הזדקרו, אבל מרחבים שוממים של גבעות עזובות
השתרעו מחלון האוטובוס. וצימאון, וצימאון מילא את פי, את כולי, את
הנקבוביות שלי שנסתמו באבק דרכים לא ציורי בכלל. "צוקי צימאון",
חשבת, היה נשמע טוב יותר.

בקרונן חצוי חיקתה לי דורית פוקס והציגה לי את יזהר.
דורית: גבוהה, בת שלושים בערך, שיער משובץ באפור שנותן לה
מראה רווקי.

היא תוקעת בי עיני נץ, מתעכבת לשנייה על שושנת יריחו במצוק,
גולשת לכתפי החשופות ונעצרת שם.

יזהר פותח. קודם לכן לחץ לי את היד. יד גדולה ויבשושית - פרקי
אישיות וקווי אופי מכוסים בעור יבש שנרשר למגע. "אנחנו כאן - כדי
לתקוע טריז". הוא מביט בחלקן וכנראה גילה שהתבלבל לו הנאום.
מרחבי חולות, שוממים מאוד, נגלים ובקצותם גבעות נמוכות, חתוכות
במסגרת החלקן.

למיטב ידיעתי - הסתכלתי במפה לפני שיצאתי - צוקי רוויה היא
נקודה בודדה, ואף יישוב לא מאיים או מקדם אותה בקשר כלשהו.
יזהר תופס את עצמו בזמן. "טריז, בין הציוויליזציה לטבע, לכוח
הטבעי," גבעה אחת מהחלקן מרטטת מול עיני, בין טריזים במוחי
פוסעות אידיאלוגיות קשורות בלחם חוקנו, דוגלות על סלע קיומם

את יום פקודה, את צו השעה. כשהוא מסיים שואלת דורית פוקס:
"למה החלטת לברא לכאן?"

אני מחזירה את מבטי מהחלקן ומתמקדת בתקנון שמעל דורית, כתב
מעוגל ומודגש בטוש סגול מתריע: "אספת חברים". מודיע: "רשימת
שמירות". מבקש: "עוגות לחיילינו". לחוש: "סתימה בשירותים".
"יפה פה", אני פולטת, שלא לעניין כנראה. הם באידיאלוגיות, ואני
עדיין בנופים. נוף פראי ומסוכן - מתגלגלות לי המילים בראש כשאני
מחזירה את המבט לחלקן.

טוב, יהיה לי טוב כאן. אני מחליטה. אני פה וניצה שם. ורשימת
משימות קופצת מולי: לעגל את כתב היד. אפשר להתוך מהמחברת
של ניצה, כתב מעוגל יש לה, וכתב מעוגל זה מה שצריך כאן. אגזור
בריסטולים, ארביק כתבות, מה אכפת. אשנן אידיאלוגיות ופרקי
עלייה, ארעה צאן ואחלוב. שמחה מכה בי פתאום. עולה בי תמונה של
עדד שאני מובילה בגבעות הללו.

יזהר מפוקק אצבעותיו, ופיסות עור נושרות על רצפת העץ השבורה
ומשם לאדמה החולית שמציצה מבעד לחור הטפט והעץ. עץ של עור
יצמח שם. דורית שואלת: "את לא דתייה?" כמו בדרך אגב, ומציצה
על כתפי.

כתפי בווערות. "ההורים שלי" אני אומרת.

דורית מתפרצת: "שלא תביני לא נכון, אני שונאת הגדרות, אני" היא
מותחת את השורזאל על ירכיה, ירכיים כבודות: "לא אדם מוגדר"
מאוחר יותר, בארוחת הערב - סלט גבינות וביצים, אגלה: זה המשפט
שאינו היא פותחת ומסיימת את היום. היא לא מוגדרת. יש לה אישיות
קשה להגדרה, כולם אומרים לה את זה, היא מתלוננת בגאווה. היא
מבקשת ממני סיגריה אך מדגישה, רק היום. היא לא אדם של עישונים,
בטח לא פה במדבר.

יש לה אף מחודר, צלקת המתחילה ברקה חוצה בחוזק, כאילו עכשיו
חרצה את לחייה השמאלית, פה קטן שפתיים צרות - אלא מה.
מטפורה וקלישאה הולכות טוב ביחד. מטאטא היה הולם היטב את
ידיה הלבנות, כאילו חוטאו בתמיסה מלבינה, מתבלבל מירכיה.

הן, כמה שניצה היתה שונאת אותה.

דורית פוקס אינה מוגדרת. היא שונאת אנשים בכלל ונשים בפרט,
ונשים שמגיעות ליישוב כדי לגזול את מיטב בחוריה - בפרט שבפרט.
מאוחר יותר, במדורה, אווירה חברית נמתחת, נתלית בכוח בין כולם,
אני קמה להיפרד.

דורית אומרת: "בשבוע הבא נודיע לך" ומישהי שאת שמה שכחתי
מוסיפה, כאילו כדי להמתיק משהו שנתמרד: "הגרפולוגיה יצאה
חיובית." והיא מדקלמת בגאווה: "חוש טכני מפותח, לא מתפשרת,
שחור ולבן, שחרת צדק."

"אנחנו צריכים כאלו." אומרת דורית. "אנשים עקשניים, לא רומנטיים.
יש עוד הרבה מה לבנות כאן."

נסיעות ליליות תמיד היו אהובות עלי. חושך מכסה את מה שרואים
באור יום: מדרכות ממהרות, אנשים נחפזים. במקום זה, ענן סמיך
של חושך מכסה את הכל, ורק אורות מרצדים נוסעים איתי לאורך.
תמיד נדמו לי כרכבות ליליות, ליליפוטיות, אינסוף רכבות, בהן - הכל
קורה. כמו ברכבות של הספרים.

לעתים אני רואה את אחותי. לעתים שומעת. מקהלה של קולות
מסביבי: מפל מים נופל בחוזק, או שאון מכוניות מטורף, ובתוך
המקהלה, דווקא בתוך הקול, אני שומעת את הצחוק של ניצה. בדממה
דווקא איני שומעת דבר. רק שקט מעיק על הנשמה.

על רקע המרחבים החוליים והאינסופיים של הנגב, מצטיירת שדרות: קטנה ואפלולית. בלי הבהק הגרגירי של הנגב. עיירה נחבאת וחשוכה.

את אחותי אני מבקשת. כנראה שבמדבר לא אמצאנה, לשממה לא הלכה. אולי אל שאון העיר: עיר מלאה במכוניות, קרביים פרושים, מזוודים בשחור שמנוני - אולי שם מצאה את מקומה. שטויות. שטויות מה שאני אומרת. ניצה נקטפה-הלכה-לעולמה-הסתלקה-נהרגה-מתה. לא "חזרה בגלגול אחר", לא ניצה.

מחר מחרתיים אקבל תשובה, יוהר יפוקק אצבעות, פיסות עור ינשרו והוא יביע רעתו: "נחמדה, לא מזיקה בכלל" ודורית תהנהן: "כן. רק נראה לי שיהיה לה קשה עם האידיאלים, עם העקרונות, השיתופיות."

"התקבלת." תבשר דורית. להגיד לא אני לא מסוגלת. אעשה את כל מה שיידרש. לזווד, לגרו, לתקן, לבנות שולחן. אבל עכשיו, כל מה שאני רוצה זה לעצום עיניים ולישון. בלי רכבות לילות שמטרידות את העפעפיים העצומים. בלי קולות ומראות שהזמנו מראש. לישון אני מבקשת, שעות של שינה שיחבקו אותי, עד אינסוף.

גלית דהן קרליבך זכתה בפרס היצירה על-שם לוי אשכול 2014

דוד ברבי

לנהל את הסכסוך

ימי שָׁמַם לְנַהֵל אֶת הַסְּכֻסָּךְ עִם עֲצָמִי
אֲנִי יְהוּדִי עֲרָבִי וְאֶף שְׁמֵבִין תְּרַבִּיּוֹת רַבּוֹת זוֹהִי תְּרַבּוֹת אֲמִי וְלֹא רוֹצֵה לְהִיּוֹת מְסַכְסֵף אֶתְּךָ
ימי שָׁמַם לְנַהֵל בְּשָׁמִי אֶת הַנִּיּוֹהִילִיזְם הָאֲמוּנִי שְׁלֵהֶם
שׁוֹמֵעַ אֲנִי אֶת הַשִּׁיחַ הַתְּדַשׁ הַגָּה וְרוּחִי מִתְקַצֵּרֵת
רוֹאֶה אֶת מְגַלְשׁוֹת הַמְּחַשְׁבָּה מְדַבְּרִיקוֹת עֲצָמִן לְקַצֵּב הַזְּמַן וְאֶף שְׁצִלִּילִי הַמוֹאֲזִין טוֹבִים יוֹתֵר בְּאֲזִנִּי מְצִלִּילִי
הַפְּעָמוֹן וְאֶף שֶׁהִפְכוּ הָרֵאשׁוֹנִים לְתַנִּי תְּפִלָּה וְהַשְּׁנִיִּים לְמַבְשָׁרִי הָאֶסוֹן הַגָּה אֲנִי רוֹאֶה בְּדַמְיוֹנִי אֶת הַחֲרָבָה

נשאר בשקט

אֲנִי נִשְׁאָר בְּשָׁקֵט, וּמְחַנֵּק הַגְּרוֹן
מִשְׁתַּחֲרָה,
וְהַמְּלִים נִשְׁאָרוּ שָׁם בְּתוֹךְ הַזְּכָרוֹן
שִׁיּוֹם אֶחָד יִחַדֵּל
מֵאוֹת אֲלָפֵי מְלִים נִשְׁאָרוּ תְלוּיּוֹת.
אֶט-אֶט מְחַיְבֶשֶׁת הַלְחָה וְהַחִיִּים עֲצָמִם,
וְאֲנִי מְרַגֵּשׁ נִרְדָּף עַל יְדֵי הַמְּחָר
לְפַעֲמִים, כְּשֶׁהַשָּׁקֵט גּוֹבֵר אֲנִי מְרַגֵּשׁ
שֶׁהוּא קְרוֹב

תרנגול חופר

כְּמוֹ הַתְּרַנְגוֹל חוֹפֵר
לֹא שָׁמִים לֵב
אֶלָּא עֵפֶר
עַל עֲצָמָנוּ,
מְדַלְּלִים אֶת הָאָוִיר
עַד מְחַנֵּק
וְצוֹנְחִים לְתוֹךְ חֶשֶׁף
בְּלִי דַעַת אֶת הַמְּחָר.

שיר דָּאָדָא

טְרִיקַת דָּלֵת צָבַע טְרִי רוּחַ חֲמָה מוֹתַחַת עוֹר
שָׁקֵט בְּכַנְפֵי צִפּוֹר אִישׁ צוֹלַע לְעֵבֶר כֶּכֶר יִבְשָׁה
נַעַל בּוֹדְדָה מְחַפֶּשֶׁת אַחוֹת וְדָרָךְ בְּרֶכֶר נִמְרַחַת
עַל שְׁטִיחַ אָדָם
שְׁלִשָׁה אֲנָשִׁים מְחַפְּשִׁים אִשָּׁה אַחַת
וְנִעְרִים צְעִירִים קוֹפְצִים בְּתוֹךְ עֶרְסֵל צְבֵעוֹנִי